

Advies over het Erfgoeddecreet

De Raad voor Cultuur en de Raad voor de Kunsten baseren zich voor dit advies op de teksten van het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting. Op de vergadering van 21 juni 2007 van de raden werd ook een toelichting gegeven over de krijtlijnen van het Erfgoeddecreet door een vertegenwoordiging van de IVA Kunsten en Erfgoed.

De raden zijn verheugd over de aandacht die de jongste jaren naar erfgoed uitgaat en de integratie van drie vroegere decreten in één volledig decreet is daarbij een stap vooruit. Het grondige overleg met de culturele erfgoedactoren dat voorafging aan dit voorontwerp, verhoogt de gedragenheid van het decreet.

De Raad voor Cultuur en de Raad voor de Kunsten staan positief tegenover dit decreet, maar wensen een aantal aanbevelingen te formuleren.

1. Blijvend overleg met de provincies en de steden en gemeenten

Een cruciaal punt voor het welslagen van het nieuwe erfgoeddecreet is een goede taakverdeling tussen en het nemen van verantwoordelijkheid in het Vlaams cultureel erfgoedbeleid op de drie niveaus: de Vlaamse overheid, de provincies en de steden en gemeenten. De Raad voor Cultuur en de Raad voor de Kunsten hebben de standpunten van de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) en van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSJ) kunnen meenemen in dit advies. Het stemt de raden tevreden dat met beide organisaties een uitgebreide voorafgaande afstemming is gebeurd. Toch blijven deze organisaties nog met vragen zitten.

Gezien het belang van een nieuw erfgoeddecreet, is het opportuun dat de opmerkingen van de VVP en de VVSJ worden meegenomen in het verdere traject van het decreet. Blijvend overleg met de provincies en met de steden en gemeenten is aangewezen.

2. Voeling met en aandacht voor de erfgoedhouders die erfgoed niet als onderwerp hebben

Een actueel erfgoedbeleid zorgt ervoor dat de band met erfgoedorganisaties of -instellingen die erfgoed niet als onderwerp hebben, wordt aangeknoopt, verstevigd en onderhouden. Gezien de beperkte budgettaire mogelijkheden van de Vlaamse overheid om belangrijke erfgoedcollecties te verwerven, is het belangrijk dat voor deze categorie van erfgoedhouders aandacht blijft bestaan: zij zijn immers heel vaak de behoeders en initiatiefnemers in het samenstellen van nieuwe collecties.

Bij het sluiten van een erfgoedconvenant en een erfgoedforum is het activeren van deze collecties al een basisgegeven. Voor het meer recentere erfgoed is er nog werk aan de winkel:

cultureel erfgoed dat ontstaan is uit de culturele diversiteit bevindt zich bijna uitsluitend in handen van voornoemde erfgoedhouders en dreigt snel verloren te gaan.

Het valt aan te bevelen dat het ééngemaakte erfgoedsteunpunt, de diverse instellingen – musea, archieven, bewaarbibliotheken, documentatiecentra – en de convenants blijvend aandacht schenken aan deze categorie van erfgoedhouders (bedrijven, culturele instellingen zoals opera's, dierentuinen, scholen, particulieren,...) en dat er actief op zoek wordt gegaan naar (im)materieel erfgoed dat in het teken van culturele diversiteit staat. Indien dit niet of nauwelijks gebeurt, kan men binnen enkele decennia geconfronteerd worden met een belangrijk hiaat.

Het is ook belangrijk duidelijk te stellen welke de verhouding is met de Archiefbank Vlaanderen, dat eveneens op zoek is naar het opnemen van privaat archivalisch erfgoed.

3. Precisering van de 'forumfunctie' en toevoeging ervan aan de collectiebeherende erfgoedorganisaties

Ondanks een omslachtige omschrijving blijft de definitie van een forum vaag. De onderscheidende factor blijkt het onderwerp te zijn: het verhaal van de stad / de regio wordt verteld. Deze open definitie roept een aantal vragen op. Is het de wens dat men zich dient te beperken tot het stads- of regioverhaal? Wat indien een erkend of niet-erkend archief of een erkend of niet-erkend museum de forumfunctie opneemt? Hoe gaat men de zorg en het beheer van de stukken, in het bijzonder de reguliere werking, honoreren?

Twee verschillende kaders lijken hier op elkaar te worden geschoven: enerzijds een 'collectiekader' – collectiebeherende organisaties zoals musea, archieven, documentatiecentra, bewaarbibliotheken zowel als niet-collectiebeherende organisaties zoals de erfgoedcellen – en anderzijds een 'onderwerpkader' – het forum. Er is echter geen algemeen kader van criteria dat bepaalt welke organisatie of instelling een dergelijke dubbele functie kan of mag opnemen. Een kwaliteitslabel is daarom wenselijk.

Een vooronderzoek is wenselijk in alle bestaande convenants om de definitie van 'forum' te preciseren. Daarbij kan rekening gehouden worden met:

- *de omgevingsanalyse: wie in de stad / regio vertelt nu al het stads- of regioverhaal, of delen ervan? Wat vertelt hij of zij, met wat, voor wie, samen met wie? In welke omstandigheden?*
- *het onderwerp: dient een forum zich te beperken tot het stads- of regioverhaal?*
- *de discriminerende factor: eventueel kan het onderscheid tussen een 'kunstmuseum' en een 'kunsthal' richtinggevend zijn in het definiëren van een erfgoedforum.*
- *de verhoudingen: hoe ziet men de verhoudingen tussen een stadsmuseum, een stadsarchief, een erfgoedcel en een erfgoedforum?*
- *de impact: wat is de impact van een forum op de erkenning en subsidiëring van de erfgoedbeheerders in het convenant op lokaal, regionaal en landelijk niveau?*

Bovendien beoogt het onderbrengen van een vaag gedefinieerde forumfunctie bij het 'convenantgedeelte' een dynamiek, maar zet het de erfgoedconvenants integendeel onder druk. Bijna alle erfgoedcellen vertellen het verhaal van de stad of de regio: de forumfunctie kan nu door iedereen worden opgenomen.

Indien de huidige definitie van een erfgoedforum wordt aangehouden, is het aan te bevelen dat de subsidiëring van de functie 'forum' niet louter onder de erfgoedconvenants wordt ondergebracht. Een onderscheid tussen collectiebeherende erfgoedorganisaties (Titel II, Hoofdstuk II, Afdelingen II-IV; Hoofdstuk III, Afdelingen I-II) en niet-collectiebeherende organisaties (Hoofdstuk IV, Afdeling II) is voor de transparantie van het decreet aan te bevelen. Door de 'collectiebeherende instellingen met forumfunctie' in het convenant onder te brengen, zijn de bepalingen over de collectiebeherende erfgoedorganisaties (Titel II, Hoofdstuk II, Afdelingen II-IV; Hoofdstuk III, Afdelingen I-II) niet meer voor alle collectiebeherende erfgoedorganisaties geldig. Dit maakt het decreet minder transparant.

4. Onderzoek naar de overlappingsen met het decreet lokaal cultuurbeleid.

In het decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid krijgen erfgoed en erfgoedwerking met de nieuwe beleidsplanning een volwaardige rol toebedeeld. De overlappingsen met het voorontwerp van het erfgoeddecreet uiteten zich het meest uitgesproken in Titel II, Hoofdstuk IV, Afdeling II van het erfgoeddecreet.

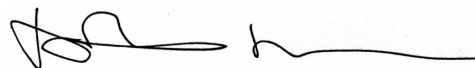
De raden bevelen aan dat, gezien de steeds grotere toenaderingsbeweging tussen beide decreten, de overlappingsen in kaart worden gebracht in de fase van de toepassing van het nieuwe erfgoeddecreet.

Bijkomend wensen de raden ook een appreciatie te uiten over de reguleringssimpactanalyse (RIA).

| De RIA bevat een duidelijke weergave van verschillende opties en de argumentatie hoe men de keuze heeft gemaakt voor een uiteindelijk gekozen optie. De diepgang en omvang van de RIA is evenredig met het belang van de regelgeving en de verwachte omvang van de effecten. Hij is gebaseerd op de relevante informatie nodig voor de empirische onderbouwing van het afwegingsproces. De RIA bevat een bespreking van alle relevante kosten en baten, samen met een behandeling van belangrijke effecten op de administratie(s) van de betrokken beleidsniveaus en op de betrokken organisaties in het werkveld. De RIA maakt ook zichtbaar dat overleg is gepleegd met de belanghebbende doelgroepen en andere beleidsinstanties.

Iris Van Riet
Secretaris Raad voor Cultuur
en Raad voor de Kunsten

Bart De Baere
Voorzitter Raad voor Cultuur

Johan Thielemans
Voorzitter Raad voor de Kunsten